

Informacja ws. stosowania przepisów ustawy o podatku od towarów i usług w odniesieniu do nieodpłatnego świadczenia usług pomocy prawnej

W związku z pojawiającymi się wątpliwościami dotyczącymi interpretacji przepisów prawa w zakresie podatku od towarów i usług w odniesieniu do nieodpłatnych usług prawnych, Ministerstwo Finansów uprzejmie wyjaśnia:

Opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług podlega m.in. odpłatne świadczenie usług na terytorium Polski. Należy jednak podkreślić, że opodatkowaniu tym podatkiem podlega tylko takie odpłatne świadczenie usług, które jest realizowane przez podmiot w ramach samodzielnie wykonywanej działalności gospodarczej, o której mowa w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2011 r., Nr 177, poz. 1054), zwanej dalej „ustawą o VAT”.

Nieodpłatne świadczenie usług na terytorium kraju, w tym również usług pomocy prawnej, co do zasady nie podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Powyższe stwierdzenie wynika *a contrario* z brzmienia art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o VAT, stosownie do którego opodatkowaniu tym podatkiem podlega odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju.

Jednakże nieodpłatne świadczenie usług może być na gruncie ustawy o VAT uznane za odpłatne świadczenie usług, a tym samym podlegać opodatkowaniu VAT. Zgodnie z art. 8 ust. 2 pkt 2 ustawy o VAT za odpłatne świadczenie usług uznaje się bowiem również nieodpłatne świadczenie usług na cele osobiste podatnika lub jego pracowników, w tym byłych pracowników, wspólników, udziałowców, akcjonariuszy, członków spółdzielni i ich domowników, członków organów stanowiących osób prawnych, członków stowarzyszenia, oraz wszelkie inne nieodpłatne świadczenie usług do celów innych niż działalność gospodarcza podatnika.

W świetle powyższego, nieodpłatna pomoc prawna nie jest objęta zakresem ustawy o VAT, o ile jej świadczenie wpisuje się w cel działalności gospodarczej prowadzonej przez świadczącego ją podatnika.

Świadczenie pomocy prawnej na zasadzie *pro publico bono*, a zatem w sposób dobrowolny i nieodpłatny, w interesie publicznym – w szczególności na rzecz osób, których na te usługi nie stać, jest publicznie odbierane jako bezinteresowna działalność prospołeczna. Działalność taka kreuje pozytywny wizerunek przedsiębiorcy wśród obecnych i potencjalnych jego klientów. Zatem należy uznać, iż tak określona działalność *pro bono* wpisuje się, co do zasady, w zakres prowadzonej działalności gospodarczej i nie podlega opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług.

Jeżeli natomiast podatnik udziela bezpłatnych porad prawnych, które nie wpisują się w cel prowadzonej przez niego działalności, czynności takie podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Należy jednak zauważyć, że nie oznacza to obciążenia w każdym przypadku tego rodzaju czynności podatkiem. Aby podatek został w takim przypadku naliczony podatnik musiałby ponieść koszty w związku ze świadczeniem tych czynności. W praktyce oznacza to, że prawnik, który prowadzi działalność jednoosobowo, nie naliczy podatku od bezpłatnej usługi, gdyż nie ponosi w związku z jej świadczeniem z reguły żadnych kosztów.

Mogą również wystąpić przypadki, gdy podmiot wykonujący określone czynności nie działa w charakterze podatnika podatku od towarów i usług. W takich przypadkach nie wystąpią przesłanki do uznania tego rodzaju czynności za świadczenie podlegające opodatkowaniu tym podatkiem. Przykładowo nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług czynności wykonywane przez podmiot, który nie jest podatnikiem tego podatku, nawet jeśli czynności te wykonywane są przez zatrudnionych w tym podmiocie prawników. Opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług nie podlega również np. nieodpłatna pomoc prawna świadczona we własnym imieniu przez prawników „na etatach”, którzy poza tą nieodpłatną działalnością nie wykonują innych czynności „poza etatem”.

Z uwagi na różnorodność stanów faktycznych mogących wystąpić w praktyce, prawnicy, którzy mają wątpliwości co do kwalifikacji dla potrzeb VAT wykonywanych przez siebie nieodpłatnych czynności, mogą na podstawie art. 14b ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 r., Nr 8, poz. 60, z późn. zm.) zwrócić się o wydanie interpretacji indywidualnej.